

LYDIA EIDISSEN FORTELLER.

Kilde: Troms Folkeblad 15.3. 1969.

Da jeg kom hit til Finnsnes og begynte på skolen lå den i Sandvika, forteller Lydia Eidissen. Det er kanskje ikke riktig å kalle det skolehus for vi ble skolt i stua til det gamle Edvard Eidissahuset ved Sandvikelva. Det er forresten den samme tomte hvor gullsmed Rydeng har huset sitt i dag.

Det var selve stua som var klasserom. Der inne var det et langbord med stoler rundt og det var et underlig skolestell på mange måter. Vi i småskolen hadde en lærerinne fra Sunnmøre, Sofie Helle, som rett som det var bakte kake eller foretok andre sysler i kjøkkenet, mens vi leste. Og hun var sparsommelig, for alle melkerestene som ble igjen på melkeflaskene etter oss ungene satte hun rømmekolle av som fikk stå og surne oppunder taket.

Vi var 13 stykker i småskolen. Der måtte vi gå 2 år før vi kunne komme opp i mellomskolen som også varte i to år. De siste tre årene ble kalt storskolen da som nå. Jeg begynte på skolen allerede fem år gammel mens vi bodde på Bukkskinn. Det var mer for skøy for det var egentlig ikke lov til å begynne på skolen før man var 7 år, men jeg hadde slik lyst til å lære å lese og det gjorde jeg. Vanligvis brukte de som skulle lære å lese ABC, men av en annen grunn syntes jeg ikke den var noe interessant og lærte meg rett fra katekismen og andre bøker. På de 10 uker skole vi hadde i året var det vesentlig katekismus og bibelhistorie som vi lærte ved siden av regning og skriving. Når vi skulle ha geografi ble kartene rullet opp av en gammel jernbeslått kiste som sto borte i kroken. Det var ikke rare stellet med slikt heller.

Skolegangen var delt opp i tre perioder: 3 uker på høsten, to uker på forvinteren og to uker på ettervinteren.

Ettersom jeg bodde ute i Trollvik kunne det være problematisk å komme seg til skolen mange ganger på vinterstid for det var ikke mer enn en skirenne fra Trollvik til Sevaldsen på Finnsnes. Derfra og utover var det brøytet og jeg kan huske at vi brukte å sette fra oss skiene utenfor Sevaldsen og gå innover til skolen.

Storskolen var et kapittel for seg. Det var lærer Rødvik som skolte i storskolen. Mange av de største gutten var ikke greie å ha med å gjøre enkelte ganger. Dessuten togg guttene i de største klassene tobakk og det var ikke godt for Rødvik å nekte dem for han togg selv. De togg og spyttet inne på skoleklassen og spyttbakkene av støpejern sto på golvet slik at alle skulle kunne komme til. En kan si hva en vil om tobakk men det var ikke vakkert med tobakkspytting. Ja, vi har enda en av disse tobakkspytterane, han Abel Paulsa i Sandvika, som lever i aller beste velgående.

Du og du før et oll og skrik det var da de kom! Vi hørte dem på lang lei og mange ganger dagen før og da ba vi så pent for oss at vi måtte få fri skolen. Når svensksamene kom på våren var det ikke råd å sitte inne og lese eller skrive i skolestua. Hundeglammet og ropene fra reindriften var vår egn framfor noe. Når Tomas Nilsa med sønnene Ole og Johan sammen med en lang rekke slektninger kom forbi Finnsnes med sin tusentallige reinflokk for å drive dem over til Senja på sommerbeitene var det liv! Det vil si at de kom ikke direkte hit til Finnsnes. Flokkene ble drevet

over Fagerfjellet til Hemmingsjord derfra til Grønvold og opp på Steinfjellet. Der opp gikk flokkene mens de ventet på kalvinga. Enda i dag er det tydelig merker etter de store gjerdene der oppe. Ring på ring bortover fjellet av halvveges oppmorknede bjørkerajer.

Etter at reinen hadde kalvet der oppe på Steinfjellet, ble den drevet over til Senja. Flokkene kom ned omtrent ved Sigurd Viken nord om Nygård og flytteplassen var der huset til Randi Strøm ligger, nord om Redskapsfabrikken. Om jeg ikke tar my feil skal forresten brua gå over akkurat der ved det gamle flyttestedet.

Nå var det ikke bare å flytte reinen over. Kalvene kunne jo ikke svømme så langt og de måtte ros over. Til dette arbeidet var alle på Finnsnes som hadde båt engasjert. Jeg kan godt huske at far var med å flytte nyfødte reinkalver. Det gikk for seg slik at roerne, som var kjent i leia, sørget for manøvrering av båtene mens samene lå i båten og holdt reinkalvene om halsen for at de ikke skulle hoppe på havet.

Når reinen var kommet vel over var det familiene til samene som skulle settes i land på Rein-gjerdneset og alt dette ble et helt arbeide som gav en kjærkommen ekstrainntekt. I forhold til det folket som bodde her på den tida sto samene seg godt.

Det var for øvrig svært mange familier her på Finnsnes som var i slekt med samene. Var det ikke på mannens side så var det på konens side.

Det var noen av Finnsnesværingene som hadde rein sammen med samene. Helt vanlig var det vel ikke, men jeg kan huske at Hans Jonsa hadde tre rein til å begynne med som han hadde fått i gave av samene da han giftet seg. Det ble ikke store formeringa ut av det, men han hadde nå disse dyrene gående sammen med den andre reinen.

Ellers var folket her på Finnsnes i kontakt med samene i den utstrekning det var tid til det, for vi skal huske på at de var ikke her i så mange dagene. Opp til 14 dager på det meste.

Leiren sin hadde de i Harevika, som vi kaller det, rett opp for der fergeleiet ligger nå. Teltene sto ganske nøyaktig der Bondeheimen er bygd.

Selv om det var hektisk mens samene var her på Finnsnes var det allikevel god kontakt mellom folket her og dem. De var greie til å gjøre seg forståelige og mange kunne norsk. Dessuten var det ikke så rent få her som snakket tålelig bra samisk.

Men de som kanskje gledet seg mest til at samene skulle komme var vi ungene. Det var mang en tørrkjøttbit vi fikk og det var noe av det aller likeste en kunne tenke seg å spise.

"Dokker kjøpe kjøtt?", spurte samene når de gikk rundt på gårdene i høya for å selge kjøtt. Slaktet hadde de oppdelt i et ferskt skinn som de bar på ryggen. Det var sikkert tungt til å begynne med, men hvem ville ikke kjøpe ferskt reinkjøtt til 60 øre kiloen? God vekt fikk vi også. Det var bestandig hederlige i handel samene. Jeg kan huske at de som solgte kjøtt veide det opp med ei fjørvekt som de hadde i lomma etter å ha skåret av en passende bit og tredd den på vekta. En slik framgangsmåte var kanskje ikke så hygienisk, men det var knapt noen som tenkte på slikt.

Jeg ble konfirmert i 1906 og det aller meste av det som jeg har fortalt om skjedde før den tid, sier Lydia Eidissen. Det er for resten utrolig hvordan det har utviklet seg her på Finnsnes. Masser av nye hus bare på kort tid. Men de har pratet om samfunnshus i alle fall siden jeg ble konfirmert og enda lenger for alt jeg vet. Jeg vil si de har vært seinvorne. Det har ikke kommet noe skikkelig sted hvor folket kan samles enda til tross for alt pratet. Det første de lagde til i retning av samfunnshus var et lite skremsel her nede på Klippen der en 3 - 4 kunne danse av gangen, hvis en var så heldig å komme seg velberget opp trappa som var mye verre enn alt annet. Det var i 1922 dette skremslet var ferdig. Kanskje vi får til samfunnshus i 1972 på Finnsnes og da skal ingen komme og si at vi handlet overilet i denne saken.

KR: Lydia Johanne Eidissen, f. Jenssen, var født den 22.5. 1893 på Bukkskinn. Hun var datter av strandsitter Jens Karl Pettersen f. 1864 og Annen Marie Hansen f. 1869.